<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Vård i Norden*.

Citation for the original published paper (version of record):

Arvidsson, B., Hedelin, B., Johansson, I. (2006)

Uppsatsarbete på kandidatnivå inom omvårdnad: peer-review som kvalitetssäkring.

Vård i Norden, 26(1): 56-59

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hh:diva-2082>

Uppsatsarbete på kandidatnivå inom omvårdnad – peer-review som kvalitetssäkring

Barbro Arvidsson,
RN, RNT, PhD
Birgitta Hedelin,
RN, RNT, PhD
Inger Johansson,
RN, RNT, PhD

DEGREE PROJECTS ON A BACHELOR LEVEL IN NURSING – PEER REVIEW FOR QUALITY ASSURANCE

ABSTRACT

The purpose of this study was to describe degree projects on a bachelor level in nursing where peer review was used as quality assurance. Two student groups, 45 nursing students and seven registered nurses, participated. This case study describes quality assurance through collaboration between examiners.

The results are focused on students', supervisors' and examiners' experiences during the degree process from the examiners perspective. Time disposal and criteria for a passing grade constituted factors associated with obstacles for students as well for supervisors and examiners. Peer review between two universities created opportunities for increasing awareness and validation of the quality of degree project and increased reliability for the examiner's assessment.

The study highlighted the need for collaboration between supervisors and examiners throughout the work process with student's degree project. A model of group supervision e.g. with eight students, two supervisors and one examiner with regularly utilisation of peer-review for quality assurance is a further development to reach quality assurance in a degree project.

KEY WORDS: Case-study, degree project, nursing programme, peer review, quality assurance

Bakgrund

I Högskoleförordningen anges att den grundläggande högskoleutbildningen skall ge studenterna kunskaper och färdigheter, samt utveckla förmågan att öka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå. Sambandet mellan grundutbildning och forskarutbildning ska främjas för kontinuerlig utveckling av innehållet i utbildningen. Vidare skall undervisningen och sjuksköterskans patientarbete genomsyras av aktivt kunskapssökande (1). Forskningsanknytning av den grundläggande högskoleutbildningen främjar såväl studentens möjligheter att utveckla problemlösningens förmåga som vårdens innehåll och arbetsformer (2, 3).

För kandidatexamen inom sjuksköterskeprogrammet ingår ett självständigt vetenskapligt arbete i huvudämnet omfattande 10 poäng (15 ECTS). Målet är att studenten skall tillägna sig ett analyserande kritisk förhållningssätt till kunskap (1).Handledningen utgör en central del vid genomförande av arbetet, där skilda synsätt om målet med handledningen bör beaktas (4).

Franke (2002) betonar betydelsen av en medvetenhet om läroprocessen avseende såväl mål som process i handledning av studenten (5). Krav på kvalitet i kunskapsbildningen innefattar reflektion, argumentation, kritisk analys och förmåga att tillämpa och värdera kunskap (6,7).

Studenternas vetenskapliga arbete utgörs i detta fall av en litteraturstudie. Det innebär ett systematiskt arbetssätt och kritisk granskning av litteraturen samt presentation av resultatet (8). Datamaterialet i uppsatsarbetet är originalkällor av vetenskapliga artiklar eller rapporter (9). Vid bedömning av uppsatser kan diskrepans förekomma mellan tentatorer. En modell för att kvalitetssäkra bedömningen är att varje uppsats diskuteras ingående mellan tentatorer (peer-review) utifrån överenskommen godkänd nivå.

Enligt SOSFS 1996: 24 (10) är grunden för kvalitetsförbättrande arbete en målbeskrivning för och en systematisk analys av det egna arbetet. Kvalitetssäkring är en process där man beskriver, värderar och vid behov förbättrar kvaliteten. Problemet fokuseras och målgruppen beskrivs och därefter formuleras målet och relevanta kriterier för detta mål.

Syftet med denna artikel var att beskriva uppsatsarbete på kandidatnivå inom omvårdnad där peer-review användes som kvalitetssäkring.

Metod

Metoden utgörs av en fallstudie (11) av uppsatsarbete där samverkan mellan ett universitet och en högskola genomfördes. Den omfattade två studentgrupper, en kurs i sjuksköterskeprogrammet (n= 45) och en fristående kurs i omvårdnad (n=7). Analys av fallstudien grundar sig på tentatorers yrkesmässiga reflektion, kritisk analys, värdering och argumentation över uppsatsarbetets process och innehåll utifrån erfarenheter som ansvariga tentatorer och som handledare. Yrkesmässig reflektion är en kognitiv och affektiv process som innebär att självupplevda arbetsrelaterade situationer analyseras med stöd av olika perspektiv och teoretiska aspekter (12).

En systematisk struktur över vad som karaktäriserar uppsatsarbetet ligger till grund för beskrivningen, nämligen milstolpar som utgörs av *Ramar och förutsättningar*, *Uppsatsskrivandet*, samt *Seminarium* och *kritisk granskning*. Inom respektive del beskrivs författarnas erfarenheter av studenters, handledares och tentatorers uppdrag, möjligheter och svårigheter.

Uppsatsarbetets milstolpar

1. Ramar och förutsättningar

Enligt kursplanen var syftet med delkursen att studenten skulle

skaffa sig fördjupade kunskaper om ett vetenskapligt arbetssätt och vetenskaplig metod samt den betydelse omvårdnadsforskningen kan ha för det kliniska omvårdnadsarbetets utveckling. Delkursen bedömdes med något av betygen godkänd eller underkänd (13). En utarbetad studiehandledning beskrev arbetets genomförande och tidsplanering samt angav kriterier för godkänt arbete. I studiehandledningen framkom också utformning av projektplanen, disposition av litteraturstudien, respondent – och opponentskap, uppsatsens omfattning och lay out (14).

Studentens uppdrag

Uppsatsarbetet skulle genomföras i form av en litteraturstudie och vara inriktat mot allmänsjuksköterskans kompetensområde med fokus på institutionens forskningsprogram «Klinisk effektivitet i omvårdnad». Av pedagogiska såväl som resursmässiga skäl arbetade två studenter tillsammans. De hade nio veckors självständigt arbete till förfogande samt ytterligare en vecka för förberedelse och genomförande av opponenter- och respondentskap vid uppsatsseminarierna.

Studenternas möjligheter och svårigheter

Att bli vald, bortvald eller bli uppmanad att välja en arbetspartner kan innebära såväl en utmaning som en personlig frustration. För de flesta studenter föll valet naturligt. De valde en kamrat som de visste att de kunde och ville samarbeta med. För några studenter innebar det att bli hänvisad till att samarbeta med en person de inte själva valt och kanske inte heller önskade samarbeta med. Svårigheter som beskrevs kunde relateras till att det problemområde studenten själv ville undersöka inte kunde tillgodoses.

Handledarens uppdrag

Den tid som fanns tillgänglig för handledning för varje uppsatsar-

bete var 10 timmar samt 30 timmar för inläsning och förberedelse. Handledningen omfattade hela processen från utarbetande av forskningsplan (PM) fram till godkänd uppsats. Handledaren hade enskild handledning för ett till tre uppsatsarbeten. Uppdragen fördelades i handledargruppen tillsammans med tentatorerna. Kompetenskrav för handledare var magisternivå.

Handledarens möjligheter och svårigheter

Handledaren hade i bästa fall möjlighet att välja uppsatser inom ämnesområden hon hade speciella kunskaper medan motsatsen kunde upplevas som en svårighet. Det kunde vara svårt att hinna med handledningen inom avsatt tid.

Tentatorns uppdrag

Kvalitetsarbetet genom peer-review omfattade samverkan i alla tentators uppdrag, d.v.s. bedömning av projektplanen, uppsatsens seminarieversion, respondent- och opponentskap samt slutbedömning av reviderad uppsats. Dessutom ingick två träffar med handledare för fördelning och vägledning i uppsatshandledningen. Tentator hade tio timmar till förfogande för varje uppsatsarbete och ansvar för åtta till tio uppsatser. Kompetenskrav för tentator var doktorsexamen.

Tentatorns möjligheter och svårigheter

Även för tentator fanns möjlighet att välja uppsatser inom ämnesområden som hon hade speciella kunskaper om. Peer-review gav ökad medvetenhet och säkerhet i bedömningsarbetet. Det var ofta svårt att få tiden att räcka till inte minst för peer-review diskussionerna.

2. Uppsatsskrivandet

Studentens uppdrag

Projektplanen skulle godkännas av tentator enligt vissa kriterier innan den egentliga litteraturstu-

dien påbörjades (14). Studenterna hade tillgång till en bibliotekarie som kunde bistå vid litteratursökningen. Ett seminarium genomfördes efter cirka sex veckor där analysarbetet i fem-sex uppsatser diskuterades. Handledarna avgjorde när uppsatsen kunde lämnas vidare till tentator som bedömde om den höll måttet att tas upp på uppsatsseminariet.

Studenternas möjligheter och svårigheter

Studenternas möjlighet att själva disponera tiden upplevdes som en stor frihet men gav också upphov till stress och oro för att inte hinna fullfölja arbetet inom givna tidsramar. Vissa ämnesval gjorde det svårt att hitta relevant litteratur vilket kunde medföra byte av ämne och ökad tidspress. Att tillgodogöra sig vetenskaplig litteratur i den omfattning som krävdes för att göra ett kritiskt urval av cirka 15–20 vetenskapliga artiklar, kunde uppfattas som mödosamt. Litteraturen hade ett vetenskapligt språk och en metodologisk ansats som kunde vara svår att förstå. Ytterligare en utmaning var att formulera sig korrekt, hitta en adekvat nivå, struktur och balans i arbetet. För studenter som inte hade svenska som modersmål var detta förenat med ytterligare utmaningar. Eftersom studenterna arbetade i par tydliggjordes sociala, intellektuella och personliga förutsättningar vilket kunde såväl gynna som hindra arbetet.

Handledarens uppdrag

Att vara handledare innebar att både vara steget före studenterna och samtidigt följa arbetets gång. Det gällde att vara väl förberedd inför handledningstillfället, att stimulera studenternas egna initiativ och balansera krav. Handledaren skulle vara pedagogisk, strukturerad och analyserande och samtidigt ge stöd, omtanke och uppmuntran till studenterna, vilket ibland kunde uppfattas som en svår balansgång.

Handledarens möjligheter och svårigheter

Handledarna hade möjlighet att följa studenternas och uppsatsens utveckling, en process som inte i förväg kunde förutses. Det innebar också att få möjlighet att följa forskningsfronten inom ett visst ämnesområde. Handledaren måste ständigt överväga om och när hon skulle ingripa i uppsatsens innehåll och i balansen mellan studenternas arbetsinsatser. Problem i samarbetet kunde handla om att studenten inte följde studiehandledningen, handledarens råd eller när konstruktiv kritik uppfattades av studenterna som personligt misslyckande. Om tentator och handledare bedömde uppsatsen olika inför seminariebehandling kunde det upplevas som ytterligare en svårighet.

Tentatorns uppdrag

Bedömningen av projektplanen samt beslut om uppsatsen kunde seminariebehandlas gjordes genom peer-review. Ställningstagandena dokumenterades och presenterades för studenter och handledare. Tentator fanns tillgänglig för att ge handledare individuellt stöd i handledningsarbetet.

Tentators möjligheter och svårigheter

Genom studenternas arbeten hade tentator möjlighet att följa forskningsfronten inom omvårdnad. Tentatorerna upplevde en frustration om handledarna inte var förtrogna med aktuell studiehandledning och inte deltog i handledarträffarna och därför gick miste om gemensamma diskussioner och aktuell information. Det fanns förväntningar från handledarna att tentatorerna skulle besvara frågeställningar på ett enhetligt sätt vilket inte alltid var möjligt eftersom svaren måste anpassas efter varje uppsats specifika syfte och utformning. Om det ej var möjligt att ge klartecken för seminariebehandling av en uppsats upplevdes det som en styrka att flera tentatorer gjort

samma bedömning genom peer-review.

3. Seminarium och kritisk granskning

Kriterier för bedömning av att uppsatsen kunde seminariebehandlas var att:

1. problemområdet var relevant inom ämnet omvårdnad
2. uppsatsen baserades på relevant datamaterial
3. uppsatsens samtliga delar skulle vara beskrivna
4. uppsatsen bedömdes kunna godkännas inom utbildningens tidsram efter genomförda revideringar

Studentens uppdrag

Förutom att försvara sin egen uppsats och opponera på kurskamraters uppsats skulle studenterna delta i ytterligare fyra uppsatsseminarier. De skulle vara aktiva och väl förberedda med diskussionsinlägg även vid dessa seminarier.

Studenternas möjligheter och svårigheter

Studenterna fick genom uppsatsseminariet bekräftelse på arbetets förtjänster och brister och därefter möjlighet att revidera sitt arbete. Trots den anspänning som studenterna ofta upplevde framkom att seminariet varit utvecklande och positivt. Många uttryckte att det var svårare att kritiskt granska kamraters arbete än att försvara sitt eget. Studenterna oroade sig för hur omfattande revideringen av uppsatsen skulle bli. De som måste göra upprepade revideringar upplevde ofta uppgivenhet och stress att hinna klart inom föreskriven tid, vilket inte heller alltid var möjligt.

Handledares uppdrag

Handledaren deltog vid seminariet och ansvarade för att handleda studenten i revideringsarbetet utifrån kommentarer som framkommit vid seminarietillfället. I anslutning till seminariet

gick handledare och tentator igenom med uppsatsförfattarna vilka revideringar som skulle göras för Godkänd uppsats.

Handledarens möjligheter och svårigheter

Handledarna uttryckte att de ökade sin kompetens genom att delta vid seminarierna. De fick bekräftelse på arbetets förtjänster och brister och kunde få stöd från tentator i specifika frågor rörande uppsatsen. Vid seminariet kunde även olika uppfattningar mellan handledare och tentator avseende uppsatsens kvalitet och utformning framkomma vilket upplevdes både positivt och negativt. Många handledare uttryckte uppgivenhet när studenter inte följde anvisningarna för slutrevideringen vilken i vissa fall krävde omfattande insatser av handledaren.

Tentators uppdrag

Tentator gav muntlig bedömning på respondenters och opponenter insatser vid seminariet. Dessutom lämnades skriftliga kommentarer på vad som skulle åtgärdas inför slutbedömningen av uppsatsen. De skriftliga kommentarerna grundades på granskning som genomförts genom peer-review. Efter revidering gjordes den slutgiltiga bedömningen av uppsatsen.

Tentators möjligheter och svårigheter

Vid seminarietillfället hade tentator möjlighet att lyfta frågeställningar gällande metod och ämne för att fördjupa och bedöma studenternas kunskap. Peer-review innebar att tentatorerna från de olika lärosätena följde varandras arbete genom att sätta sig in i andra tentators uppsatser, delta vid seminarier, diskutera seminariets genomförande samt bedömning av respektive uppsats och studentinsats. Granskningen gällde till exempel använd litteratur, hur

väl metod och sökvägar var beskrivna, hur resultaten presenterades samt referenshantering, layout och språkhantering. Fokus var gränsen för godkänt arbete.

Diskussion

I denna fallstudie har kvalitets-säkring av uppsatsarbete genom peer-review beskrivits vilket utgör en form av validering. I detta sammanhang kan validiteten knytas till innehållsvaliditet det vill säga hur väl uppsatsen innehåll överensstämmer med uppsatta kriterier för Godkänd. En annan aspekt av validitet är om examinationen har avsedda effekter –konsekvensvaliditet, det vill säga den inverkan examinationen har på studentens lärande (15). Peer-review innebär också möjlighet att värdera reliabilitet av tentators bedömning. Enligt Kvale (16) har flera studier visat på en relativt låg inter-bedömar-reliabilitet i samband med betygs-sättning av uppsatser. Hög reliabilitet innebär att tentatorerna kommer fram till likartad bedömning av uppsatsen. I denna fallstudie har beskrivits hur kvalitets-säkring genom peer-review har stärkt såväl validitet som reliabilitet i samband med uppsatsarbete.

Bedömning av uppsatsarbeten kan diskuteras utifrån olika kriterier. Bedömningen omfattar uppsatsens innehållsliga relevans i ämnet, att nivån ligger rätt, att metodologiska principer har följts, samt att relevant data insamlats och bearbetats på ett strukturerat och meningsfullt sätt och inte minst studenternas förmåga att uttrycka sig i tal och skrift. Språkets betydelse i samband med lärande och utveckling understryks av Säljö, som hävdar att i ett sociokulturellt perspektiv på lärande och utveckling är hanterandet av språkliga och intellektuella redskap ett centralt inslag (17). Den bredd som finns när det gäller

sjuksköterskestudenternas bakgrund, ålder och erfarenhet gör att förutsättningarna för att tala och skriva svenska språket har stora variationer. Att dessutom som student förstå nyanser och innebörd i vetenskapliga artiklar, vanligtvis skrivna på engelska försvårar uppsatsskrivandet och därmed bedömningen ytterligare. För att minska diskrepansen vid bedömning inom och mellan olika lärosäten behövs ett utvecklat system av peer-review. Konkreta exempel på dilemman i uppsatsbedömning går inte att lösa enbart med stöd av skrivna kriterier eller litteratur utan måste diskuteras i samverkan mellan tentatorer.

Möjligheter och svårigheter har valts som struktur för att beskriva uppsatsarbetet. Uppsatsarbetet pågår under en kort men intensiv period och föregås ofta av stora förväntningar och farhågor från studenternas sida men även från handledare och tentatorer. En student kan komma igenom denna tid med stärkt självförtroende baserat på ett lyckat och framgångsrikt resultat. Det motsatta, att studenten upplever examensarbetet som ett misslyckande som man bär med sig in i framtiden är heller inte ovanligt. Eftersom uppsatsarbetet innebär en fördjupning av ett omvårdnadsproblem genom studier av vetenskapliga publikationer är ett mål att studenten lär sig ta tillvara forskningsbaserad kunskap i och inför den kommande yrkesfunktionen som sjuksköterska. Om uppsatsarbetet upplevs som en stimulerande möjlighet eller som en oför-glömlig svårighet kan därför vara avgörande för såväl för den blivande som den färdiga sjuksköterskans inställning till forskning och evidensbaserad kunskap som grund för klinisk verksamhet (18). Lundmark och Andersson fann att majoriteten av studenterna ansåg att uppsatsarbetet och dess examination gav de mest bestående kunskaper.

Det var den examinationsform som ansågs förknippad med de högsta kraven och som studenterna hade lagt ned mest arbetstid på jämfört med andra examinationsformer (19). Andra studenter upplevde uppsatsarbetet som en mardröm utan någon ände (20).

Vid handledning av en grupp blir också relationen inom gruppen en förutsättning för handledningsarbetet. Studier visar att handledaren förutom ämneskunskaper även bör ha fokus på relationen i handledningsprocessen (21). Handledarens relation till studenterna och relationen mellan studenterna kan vålla problem för uppsatsarbetets utveckling. Det finns anledning att stödja och utveckla handledarrollen genom att två handledare arbetar tillsammans. Tentatorn har en viktig roll att stödja och ge handledning till handledaren både vad gäller innehåll och utformning av uppsatsen. Att som handledare samarbeta, kanske under samma period, med olika tentatorer som har olika krav på hur uppsatsen ska utformas kan leda till en otrygg situation hos handledaren som avspeglas i relationen till studenten.

Modell för utvecklad peer-review i uppsatsarbete

Kvalitetssäkringsarbete genom peer-review kan utvecklas utifrån olika tankemodeller. En modell är att två till tre handledare arbetar tillsammans med en grupp bestående av 8–12 studenter (4–6 uppsatser) där handledarna ingående diskuterar och granska uppsatsernas kvalitet och utformning och ger varandra feedback avseende handledningsprocessen. Till handledargruppen knyts en tentator för stöd och handledning till handledarna. En extern tentator (peer-review) anlitas för att kvalitetsgranska uppsatserna tillsammans med ordinarie tentator. Modellen förutsätter att handledare och tentatorer samarbetar under en tvåårsperiod. Därefter

bryts grupperingen och nya konstellationer skapas för att kvalitets-säkringsmodellen skall fungera optimalt. En ytterligare kvalitetsindikator vore att utveckla varje peer-review gruppering med fokus på specifika forskningsområden inom omvårdnad relaterat till tentators forskningsintresse. Denna modell har delvis prövats och utvecklats vidare vid ett av lärosätena.

I artikeln har fallstudie använts som metod, vars trovärdighet kan diskuteras. En styrka i studien var att artikelförfattarna, som samverkat som tentatorer, genom kontinuerliga diskussioner och reflektioner strukturerat yrkesmässiga erfarenheter i kvalitetssäkrings-syfte. Eftersom en fallstudie har sina begränsningar skulle ett rikare material kunna erhållas genom att göra en replikerande studie vid ett annat lärosäte med motsvarande peer-review modell. Dessutom skulle det vara värdefullt att få djupare förståelse för studenters och handledares egna erfarenheter av uppsatsarbete.

Barbro Arvidsson,
RN, RNT, PhD (1)
Birgitta Hedelin,
RN, RNT, PhD (2)
Inger Johansson,
RN, RNT, PhD (3)

- (1) Sektionen för Hälsa och Samhälle, Högskolan i Halmstad, Box 823, SE – 301 18 Halmstad
- (2) Institutt for sykepleie, Högskolan i Gjøvik, Norge
- (3) Institutionen för Hälsa och Vård, Karlstads Universitet, Universitetsgatan 2, SE – 651 88 Karlstad

Korrespondens adress:

Barbro Arvidsson,
Sektionen för Hälsa och Samhälle,
Högskolan i Halmstad,
Box 823,
SE – 301 18 Halmstad
Tel.+46 35 167416
Barbro.Arvidsson@hos.hh.se

Referenslista

1. SFS 1995:337. *Högskoleförordningen*. Stockholm: Utbildningsförlaget.
2. SOU 1978:50. *Vård 77. Ny vårdutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
3. SFS 1992: 1434. *Högskolelagen*. Stockholm: Utbildningsförlaget.
4. Hård af Segerstad, H. & Silén, C. (1999). *Handledning av läroprocesser*. Rapport nr 4. Linköping: Centrum för universitetspedagogik.
5. Franke, A. (2002). Olika sätt att erfar doktorandhandledning. En studie med doktorandhandledare. Göteborgs Universitet: *Institutionen för pedagogik och didaktik*.
6. Franke, S. & Jakobsson. (2002). *Studentspeglar 2002*. Stockholm: Högskoleverket.
7. Marton, F., Hounsell, D. & Entwistle, N. (1997). *The experiences of learning. Implications for teaching and studying in education*. Edinburgh: Scottish Academic Press.
8. Willman, A. & Stoltz, P. (2002). *Evidensbaserad omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur.
9. Hartman, J. (1998). *Vetenskapligt tänkande – från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
10. SOSFS 1996:24 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kvalitetssystem i hälso- och sjukvården* Stockholm: Socialstyrelsen.
11. Merriner, S.H.. (1994). *Fallstudie som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
12. Arvidsson, B. (2000). *Group Supervision in Nursing Care. A longitudinal study of psychiatric nurses' experiences and conceptions*. (Doctoral thesis. Studia Psychologica et Paedagogica, CL). Malmö: School of Education.
13. VÅVSC2 99/rev. 010829. Kursplan för fördjupningskurs i vårdvetenskap med inriktning mot omvårdnad, 41–60. Karlstad Universitet: *Institutionen för hälsa och vård*.
14. Studiehandledning. Omvårdnad 41–61 poäng, Omvårdnadsforskningens teori och metod III, 10 poäng (exmensarbete). Karlstad Universitet: *Institutionen för hälsa och vård*.
15. Boud, D. (1995). Assessment of learning: contradictory or complementary? In Knight, P. (ed). *Assessment of learning in higher education*. Kogan Page. London: Staff and educational development series.
16. Kvale, S. (1993). Examinations re-examined: Certification of students or certification of knowledge? In Caitlin, S. & Lave, J. (eds). *Understanding practice – perspectives on activity and context*. Cambridge University Press.
17. Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Prisma.
18. Björkström, M.E., Johansson, I.S., Hamrin, E.K.F. & Athlin, E. (2003). Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41 (4), 393–402.
19. Lundmark, A. & Andersson, T. (1997). Studenter upplevelse av examinationen – om hur högskolestudenter retrospektivt ser på examinationen vid högskolan. Stockholm: *Högskoleverkets skriftserie*, 1997: 5 S.
20. Högberg, M., Eriksson, Å., Bäcklund, I. & Gustavsson, C. (1998). Mästarprov eller mardröm. Studenters uppfattningar om examination av självständigt arbete. Stockholm: *Högskoleverkets skriftserie*.
21. Lauvås, P. & Handal, G. (2001). *Handledning och praktisk yrkesetori*. Lund: Studentlitteratur.

Är du intresserad av ett nordisk nätverk kring vårdtyngdsklassificering?

Målsättningen med detta nätverk är att skapa kontakter mellan forskare och sjuksköterskor, vårdledare, vårdpersonal mm, som har intresse av att tillsammans utveckla vårdtyngdsklassificering för hälso- och sjukvården.

Nätverket utgör en plattform för diskussioner och utbyte av erfarenheter från olika system för vårdtyngdsklassificering.

Vänligen kontakta HVD Lisbeth Fagerström, Vasa Finland (lisbeth.fagerstrom@syh.fi) eller doktorand Kajsa Thorsell, Håssleholm Sverige (kajsa.thorsell@hassleholm.se).

Fagerström har under de senaste tio åren deltagit i utvecklingen av RAFAELA-systemet för vårdtyngdsklassificering, som nu används på ett 15-tal sjukhus i Finland.

Thorsell utvecklar ett nytt instrument för mätning av äldrevårdens vårdtyngd i Sverige.